

Zadeva C-333/19

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

24. april 2019

Predložitveno sodišče:

Cour d'appel de Bruxelles (Belgija)

Datum predložitvene odločbe:

12. marec 2019

Pritožnice:

DA

FC

S. C. European Food S.A.

S. C. Starmill S.R. L.

S. C. Multipack S.R. L.

Nasprotne stranke v pritožbenem postopku:

Romanian Air Traffic Services Administration (Romatsa)

Romunija

Evropska komisija

Evropska organizacija za varnost zračne plovbe (Eurocontrol)

I. Predmet spora in podatki o njem

- 1 Arbitražno sodišče, ustanovljeno na podlagi „konvencije ICSID“ (glej spodaj), je 11. decembra 2013 izdalo arbitražno odločbo, s katero je Romuniji naložilo, naj osebama DA in FC ter gospodarskim družbam European Food S.A, Starmill

S.R. L. in Multipack S.R. L. plača odškodnino, in sicer glavnico v skupnem znesku 376.433.229 RON (okrog 178.000.000 EUR) z obrestmi.

- 2 Ker je bila pritožba za razveljavitev te arbitražne odločbe, vložena pri začasnem odboru Mednarodnega centra za reševanje investicijskih sporov (ICSID), 26. februarja 2016 zavrnjena, pritožba zoper arbitražno odločbo ni več možna.
- 3 Evropska komisija je pri arbitražnem sodišču intervenirala kot *amicus curiae* in 26. maja 2014 na podlagi člena 11(1) Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 108 PDEU sprejela odločbo C(2014) 3192, s katero je od Romunije zahtevala, da začasno odloži vse ukrepe, ki bi lahko privedli do izvajanja ali izvrševanja dela arbitražne odločbe, ki še ni bil poravnana, dokler Komisija ne sprejme končne odločitve o združljivosti državne pomoči z notranjim trgov, saj bi to pomenilo plačilo nezakonite državne pomoči.
- 4 Komisija je s Sklepom (EU) 2015/1470 z dne 30. marca 2015 o državni pomoči SA.38517 (2014/C) (ex 2014/NN) Romunije – Arbitražna odločba z dne 11. decembra 2013 (UL 2015, L 232, str. 43) odločila, da plačilo odškodnine, ki je bila z arbitražno odločbo, izdano 11. decembra 2013, dodeljena gospodarski enoti, ki jo sestavljajo osebi DA in FC ter družbe European Food, Starmill in Multipack, pomeni državno pomoč v smislu člena 107(1) Pogodbe, ki je nezdružljiva z notranjim trgov. S tem sklepom je bilo v bistvu Romuniji prepovedano, da plača kakršen koli znesek na podlagi arbitražne odločbe z dne 11. decembra 2013.
- 5 Zoper Sklep Komisije so bile pri Splošnem sodišču Evropske unije vložene ničnostne tožbe, ki so še nerešene (glej zlasti zadeve T-624/15 (UL 2016, C 16, str. 45), T-694/15 (UL 2016, C 38, str. 69) in T-704/15 (UL 2016, C 68, str. 30)).
- 6 Oseba DA je 19. avgusta 2015 Romuniji vročila arbitražno odločbo, opremljeno s potrdilom o izvršljivosti, ki ga je sodno tajništvo Cour d'appel de Bruxelles (višje sodišče v Bruslju, Belgija) izdalo v skladu s konvencijo ICSID.
- 7 Oseba DA je 9. septembra 2015 v Belgiji vložila predlog, naj se pri Eurocontrolu zarubijo vsi zneski, ki jih ta mora ali bo moral plačati Romuniji ali Romatsa (romunsko državno podjetje za zračni promet), da bi ji bil plačan znesek v višini 85.066.428,42 EUR.
- 8 Romatsa in Romunija sta 23. in 24. septembra 2015 pri Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (francosko govoreče prvostopenjsko sodišče v Bruslju, Belgija) vložila ugovor zoper sklep o izvršbi. Komisija je na podlagi člena 23a Uredbe (ES) št. 659/1999 prostovoljno intervenirala v podporo predlogom Romatsa in Romunije.
- 9 Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (francosko govoreče prvostopenjsko sodišče v Bruslju) je s sodbo z dne 25. januarja 2016 v bistvu odredilo preklic izvršbe pri Eurocontrolu v breme romunske države.

- 10 Osebi DA in FC ter družbe upnice so 29. februarja 2016 vložile pritožbo zoper to sodbo.

II. Zadevne določbe

Pravo Unije

- 11 Člen 288 PDEU določa:

„Za izvajanje pristojnosti Unije institucije sprejemajo uredbe, direktive, sklepe, priporočila in mnenja.

[...]

Sklep je v celoti zavezujoč. Če določa tiste, na katere je naslovljen, je zavezujoč samo zanje.“

Konvencija o reševanju investicijskih sporov med državami in državljani drugih držav (ki je bila sklenjena 18. marca 1965 v Washingtonu pod okriljem Svetovne banke in odobrena v Belgiji z zakonom z dne 17. julija 1970)

- 12 Člen 1 določa:

„Na podlagi te konvencije se ustanovi Mednarodni center za reševanje investicijskih sporov“ (v nadaljevanju: ICSID).

- 13 Člen 54 določa:

„(1) Vsaka država pogodbenica prizna vsako odločbo, sprejeto na podlagi te konvencije, za obvezujočo in finančne obveznosti, naložene z odločbo, uveljavi na svojem ozemlju kot pravnomočno sodbo sodišča v zadevni državi. Država pogodbenica s federativno ureditvijo lahko zagotovi izvršitev odločbe prek svojih zveznih sodišč in določi, da morajo ta tako odločbo obravnavati kot pravnomočno sodbo sodišča ene od zveznih držav.

(2) Da bi se odločba priznala in izvršila na ozemlju države pogodbenice, mora zainteresirana stranka njeno kopijo, katere skladnost z izvirnikom je potrdil generalni sekretar, predložiti pristojnemu nacionalnemu sodišču ali drugemu organu, ki ga navedena država pogodbenica določi v ta namen. Vsaka država pogodbenica generalnemu sekretarju sporoči pristojno sodišče ali organe, ki jih je določila v ta namen, ter ga obvešča o morebitnih spremembah.

(3) Izvršitev ureja zakonodaja o izvrševanju sodnih odločb, ki velja v državi, na ozemlju katere se zahteva izvršitev.“

III. Trditve strank

- 14 Osebi DA in FC ter družbe upnice Cour d'appel (višje sodišče) predlagajo predvsem, naj odredi ohranitev sklepa o izvršbi z rubežem za zavarovanje skupnega zneska, ki zdaj znaša 281.718.067,10 EUR.
- 15 Oseba DA zlasti trdi, da Sklep Komisije (EU) 2015/1470 z dne 10. marca 2015 ne prepoveduje kot take prisilne izvršitve odločbe v Belgiji.
- 16 Po njenem mnenju morajo biti ugodnosti, da so lahko opredeljene kot državna pomoč, na eni strani dodeljene neposredno ali posredno iz državnih sredstev in na drugi strani jih mora biti mogoče pripisati državi (sodba z dne 16. maja 2002, Francija/Komisija, C-482/99, EU:C:2002:294, točka 24). V tej sodbi je jasno določeno, da zgolj prenos državnih sredstev ni dovolj, da je mogoča opredelitev državne pomoči. Merilo pripisljivosti je polnopravno merilo.
- 17 Navaja tudi sodbo z dne 27. marca 1980, *Denkavit italiana* (61/79, EU:C:1980:100, točka 31), v skladu s katero se sistem državnih pomoči „nanaša na odločitve držav članic, s katerimi te zaradi lastnih ekonomskih ali socialnih ciljev z enostranskimi in neodvisnimi odločitvami podjetjem ali drugim pravnim subjektom dajo na voljo sredstva ali jim dajo prednosti, katerih namen je spodbujanje doseganja zelenih ekonomskih in socialnih ciljev“ (poudarila pritožnica).
- 18 Opozarja tudi, da je Sodišče v svoji sodni praksi poudarilo ne le potrebo po prenosu javnih sredstev ali splošni nadzor podjetja s strani države, temveč tudi konkretno vpletenost države v sprejetje spornih ukrepov: „Preučiti je treba še, ali je treba šteti, da so javni organi tako ali drugače sodelovali pri sprejetju teh ukrepov“ (sodba z dne 16. maja 2002, Francija/Komisija, C-482/99, EU:C:2002:294114, točka 52).
- 19 V obravnavani zadevi pa prisilne izvršitve v Belgiji ni mogoče pripisati Romuniji.
- 20 Iz besedila Sklepa Komisije je torej jasno razvidno, da izvršitev arbitražne odločbe pomeni državno pomoč le, če je tak ukrep mogoče pripisati Romuniji, to je če Romunija prostovoljno izvrši arbitražno odločbo. Po mnenju te osebe je povsem netočno trditi, da se izrek Sklepa Komisije in njegova obrazložitev uporabljata tudi za prisilno izvršitev, ki jo odredijo sodišča, ki niso romunska. Če je Romunija prisiljena izvršiti arbitražno odločbo, ji tega ukrepa ni mogoče pripisati in torej ne krši Sklepa Komisije.
- 21 Romunska država pa Cour d'appel (višje sodišče) v bistvu predlaga, naj pritožbe razglasi za nedopustne in neutemeljene ter podredno, naj prekine odločanje do sodbe evropskih sodišč o tožbah, vloženi zoper Sklep Komisije z dne 30. marca 2015.
- 22 Komisija predlaga, naj se pritožbe razglasijo za neutemeljene.

IV. Presoja Cour d'appel (višje sodišče)

- 23 Cour d'appel (višje sodišče) najprej zavrača različne razloge za nedopustnost in pritožbeni razlog, ki ga je romunska država navedla v zvezi s svojo imuniteto pred pravnimi postopki. Ker je Romunija privolila v arbitražni postopek in vložila ugovor tretje stranke zoper izvršbo, je privolila, da se spor predloži v presojo (belgijskemu) sodišču, ki je pristojno za izvršbo, in Cour d'appel de Bruxelles (višje sodišče v Bruslju), s čimer se je odrekla svoji imuniteti pred pravnimi postopki.
- 24 Cour d'appel (višje sodišče) nato ugotavlja, da je arbitražna odločba pravnomočna in da pravno sredstvo proti njej ni več mogoče. Sama po sebi je zakonit izvršilni naslov. Sklep o izvršbi je bil izdan na podlagi arbitražne odločbe, opremljene s potrdilom o izvršljivosti, ki jo mora na podlagi člena 54 Konvencije ICSID priznati in izvršiti vsaka država pogodbenica, med katerimi je Kraljevina Belgija.
- 25 Cour d'appel (višje sodišče) vseeno ugotavlja, da je Sklep Komisije (EU) 2015/1470 z dne 10. marca 2015 velika ovira za izvršitev arbitražne odločbe s strani romunske države. Opozarja, da je „akt javne oblasti“ namreč neodvisen vzrok za oprostitev, ki lahko upraviči, da običajno previden in razumen dolžnik ne plača dolga svojemu upniku, ki ima izvršilni naslov.
- 26 Komisija v tem sklepu Romuniji prepoveduje, da plača zneske, dolgovane na podlagi te arbitražne odločbe, ker tako plačilo pomeni državno pomoč, ki ni združljiva z notranjim trgov.
- 27 Na podlagi člena 288 PDEU so sklepi zavezujoči v vseh državah članicah. Vendar ta sklep ni obstajal, ko je arbitražno sodišče izdalo odločbo, ki je izvršilni naslov. Poleg tega so bile zoper Sklep Komisije (EU) 2015/1470 z dne 30. marca 2015 vložene tožbe pri sodiščih Evropske unije.
- 28 Trenutno obstaja dejansko tveganje navzkrižja med odločbo sodišča, ki je pristojno za rubež, in sodišča, ki odloča v pritožbenem postopku v zvezi z rubežem, ter odločbo Evropske unije, to je Sklepom Komisije, ki se v sporu v zvezi s prisilno izvršitvijo arbitražne odločbe ICSID uveljavlja kot „akt javne oblasti“.
- 29 Vprašanje, ali izvršitev arbitražne odločbe s strani Romunije pomeni prostovoljno izvršitev in državno pomoč, je resno sporno.

V. Vprašanja za predhodno odločanje

- 30 Zato je treba zaradi spoštovanja pravne varnosti in za preprečitev tveganja nedoslednih odločb prekiniti odločanje do odločitve evropskih sodišč o tožbah za razglasitev ničnosti Sklepa z dne 30. marca 2015 in odgovora Sodišča Evropske unije na ta vprašanja za predhodno odločanje:

1. Ali je treba Sklep Evropske komisije (EU) 2015/1470 z dne 30. marca 2015 o državni pomoči SA.38517 (2014/C) (ex 2014/NN) razumeti tako, da se nanaša na plačila, ki jih dolguje Romunija, tudi če bodo ta plačila od nje izterjana po postopku za prisilno izvršitev arbitražne odločbe ICSID z dne 11. decembra 2013, ki se je začel pred sodišči državi članice, ki ni Romunija?

2. Ali pravo Unije samo po sebi in nujno zahteva, da sodišče države članice (ki ni Romunija), pri katerem je bilo vloženo pravno sredstvo zoper postopek za prisilno izvršitev arbitražne odločbe ICSID, ki je v skladu z nacionalnimi procesnimi pravili te države članice pravno močna, razveljavi to odločbo samo zato, ker Evropska komisija v nepravnomočnem sklepu, sprejetem po arbitražni odločbi, meni, da je ta prisilna izvršitev arbitražne odločbe v nasprotju z evropskim sistemom državnih pomoči?

3. Ali pravo Unije, zlasti načelo lojalnega sodelovanja ali načelo pravnomočnosti, dovoljuje, da nacionalno sodišče države članice (ki ni Romunija) ne spoštuje svojih mednarodnih obveznosti, ki izhajajo iz konvencije ICSID, v primeru, ko je Evropska komisija sklep sprejela po arbitražni odločbi in meni, da je prisilna izvršitev arbitražne odločbe v nasprotju z evropskim sistemom državnih pomoči, in to čeprav je Evropska komisija sodelovala v arbitražnem postopku (vključno s pritožbo za razveljavitev arbitražne odločbe) in je uveljavljala svoje razloge v zvezi z evropskim sistemom državnih pomoči?